

ความรู้สังเขปเกี่ยวกับอำเภอสะเมิงและบ้านแม่สาบ

อำเภอสะเมิงเป็นอำเภอหนึ่งในจำนวน 19 อำเภอ กับอีก 1 กิ่งอำเภอของจังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ประมาณ 1,002 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 626,250 ไร่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของเชียงใหม่ ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 54 กิโลเมตร พื้นที่ส่วนมากเป็นภูเขา มีที่ราบลุ่มบางแห่งระหว่างภูเขาคิดเป็นเนื้อที่ 20 % ของพื้นที่ทั้งหมด

ที่ตั้งของอำเภอ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ อ.ป่าซาง จ.แม่ฮ่องสอน และ อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่
ทิศใต้	ติดต่อกับ อ.หางดง และ อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ อ.แม่ออน และ อ.หางดง จ.เชียงใหม่
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่

ด้านการปกครองจะแบ่งการปกครองออกเป็น 5 ตำบล 35 หมู่บ้าน คือ

1. ต.สะเมิงใต้ มี 8 หมู่บ้าน
2. ต.สะเมิงเหนือ มี 6 หมู่บ้าน
3. ต.แม่สาบ มี 8 หมู่บ้าน
4. ต.บ่อแก้ว มี 7 หมู่บ้าน
5. ต.ฮ้างมีน มี 6 หมู่บ้าน

บ้านแม่สาบเป็นหมู่บ้านหนึ่งใน ต.สะเมิงใต้ มีจำนวน 310 ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 1,160 คน ไม่มีจำนวนประชากรเพิ่มโดยการอพยพจากที่อื่นเลย 1 เป็นชาวไทยเชื้อสายจีนทั้งหมด

¹ จากแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน ระดับอำเภอ และหมู่บ้าน ศูนย์ประสานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ คณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (ม.ป.พ.)

สภาพทั่วไปของหมู่บ้านแม่สาบมีดังนี้ .-

แหล่งน้ำ

ในหมู่บ้านจะมีแหล่งน้ำธรรมชาติ 3 แห่ง คือ

1. น้ำแม่สาบ ห่างจากตัวหมู่บ้านประมาณ 500 เมตร ใช้เวลาเดินทาง 15 นาที มีประโยชน์ คือ เป็นน้ำใช้
2. ห้วยก่องงอง ห่างจากหมู่บ้าน 100 เมตร ใช้เวลาเดิน 5 นาที มีประโยชน์ คือ เป็นน้ำใช้
3. ห้วยดำ ห่างจากหมู่บ้าน 1,500 เมตร ใช้เวลาเดิน 30 นาที มีประโยชน์ คือ ใช้เป็นน้ำดื่ม

แหล่งน้ำธรรมชาติทั้ง 3 มีความสำคัญต่อหมู่บ้านมาก เพราะช่วยให้ประชากรภายในหมู่บ้านมีน้ำใช้ตลอดปี แม้ในฤดูแล้ง

นอกจากนี้ยังมีการสร้างแหล่งน้ำ (สระน้ำ) ขึ้นเพื่อประโยชน์ของหมู่บ้านอีก 2 แห่ง และมีการขุดบ่อน้ำไม่สูบน้ำ (บ่อน้ำตื้น) ทั้งสิ้น 43 บ่อ

บริการสาธารณะในหมู่บ้าน

บริการสาธารณะที่มีแล้ว

1. ม.อ.บ. หรือ อ.ส.ม. ประจำหมู่บ้าน
2. โรงเรียนประชาบาล
3. ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็ก หรือ ศูนย์โภชนาการเด็ก
4. วัด
5. ศาลาประชาคม
6. ห้องหนังสือประจำหมู่บ้าน

บริการสาธารณะที่ยังไม่มี

1. ธนาคารข้าว
2. ธนาคารโค-กระบือ
3. ศูนย์หมู่บ้านหรือธนาคารยา
4. ห.ส.ส. ประจำหมู่บ้าน

บริการไฟฟ้า

มีไฟฟ้าเข้ามาถึงภายในหมู่บ้าน ตั้งแต่ พ.ศ. 2509 และมีจำนวน 218 คริวเรือนที่ได้รับประโยชน์จากไฟฟ้านี้

การคมนาคม

มีเส้นทางติดต่อระหว่างอำเภอสะเมิงและบ้านแม่อาน 1 เส้นทาง มีระยะทาง 6 กิโลเมตร เป็นทางลาดยาง 500 เมตร และทางดินลูกรัง 5.50 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทาง $\frac{1}{2}$ ชั่วโมง มีรถโดยสาร (รถสองแถว) วิ่งติดต่อวันละ 1 เที่ยว ประชาชนในหมู่บ้านมียานพาหนะใช้ทั้งสิ้นจำนวน 238 คัน โดยแบ่งเป็น

รถยนต์ปิคอัพ	จำนวน	20	คัน
รถมอเตอร์ไซด์	จำนวน	110	คัน
รถจักรยานสองล้อ	จำนวน	108	คัน

ที่อยู่อาศัย

ในจำนวนคริวเรือนทั้งหมด 310 คริวเรือน มีบ้านมีมุงหลังคาสังกะสีจำนวน 190 หลัง มุงกระเบื้องจำนวน 100 หลัง มุงจากหรือหญ้าจำนวน 20 หลัง และทุกหลังคาเรือนมีการสร้างส้วมซึมใช้แล้ว

อาชีพ

ประชากรทุกหลังคาเรือนประกอบอาชีพทำนาและทำไร่ โดยมีที่นาเฉลี่ยคริวเรือนละ 3.2 ไร่ บ้านที่มีที่นาสูงสุด คือ 15 ไร่ มีจำนวน 10 หลังคาเรือน บ้านที่มีจำนวนที่นาค่าต่ำสุด คือ 2 ไร่ มีจำนวน 75 คริวเรือน โดยจะมีการทำนาปีละ 1 ครั้ง ผลผลิตที่ได้นอกจากจะเก็บไว้ใช้ในคริวเรือนแล้ว ถ้ามีเหลือใช้ก็จะนำไปขาย

นอกจากการห้ามแล้ว ยังมีการเพาะปลูกพืชไร่ จำพวก พืชไร่ระยะสั้น
จำพวก ถั่วลิสง เผือก ข้าวไร ฯลฯ และในฤดูแล้ง ยังปลูกกระเทียม และ
ต้นหอม ผลผลิตพืชไร่เหล่านี้ ส่วนมากจะเอาไว้อขาย

ประชาชนในหมู่บ้านแม่สาบ จะมีที่ดินทำกินเป็นของตนเองทั้งสิ้น คือ มี
จำนวน 290 ครัวเรือน มีที่ดินทำกินของตนเอง และอีก 30 ครัวเรือน ที่มีที่ดินทำกินของ
ตนเองทวย และเช่าของผู้อื่นเพิ่มเติมทวย

การศึกษา

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนี้ มีการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมปีที่ 6 จำนวน
140 คน ในจำนวนนี้มีจำนวน 60 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ และจำนวนอีก 80 คน จบการ
ศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้ว

พัฒนากร และ เจ้าหน้าที่ของอำเภอมีความคิดเห็นว่า ประชาชนในหมู่บ้าน
นี้ โดยเฉลี่ยแล้วมีฐานะดีกว่าประชาชนของหมู่บ้านในอำเภอเดียวกัน และเป็นหมู่บ้าน
ที่ได้รับการพัฒนาโดยเฉลี่ยแล้วมากกว่าหมู่บ้านอื่น ๆ ทวย

ประวัติหมู่บ้านแม่สาบ

เรื่องความเป็นมาของหมู่บ้านนี้ ได้มีผู้ให้รายละเอียดแตกต่างกันไป คือ
นายหล้า สาธุเม อายุ 80 กว่าปี อยู่บ้านเลขที่ 111 หมู่ 1
บ้านแม่สาบ ต.สะเมิงใต้ อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่ ได้กล่าวถึงความความเป็นมาของ
ชุมชนนี้ว่า "มาจากสิบสองปันนา มาโคหลายชั่วคน มาจากเชียงตุงเหมือนกัน เป็นลื้อหมค
เคิมไม่มีคนอื่น เหตุที่มาไม่รู้ ไม่มีการจดบันทึกไว้"

อ.ไกรศรี นิมมานเหมินทร์ ได้แสดงความเห็นว่า "ลื้อ พวกนี้เป็น
ลื้อเมืองหลวง ลื้อเมืองแจ้ ลื้อเชียงรุ่ง ซึ่งเกี่ยวข้องกับพระยาเจ้าชะเง็จ พญาแห่ง

พญาช้าง (นาช้าง คือ คนดูแลช้างของกษัตริย์) ซึ่งเป็นสมาชิกของเจ้าสนามหลวง ทำหน้าที่ดูแลช้างของเชียงใหม่ อาจมีการกวาดต้อนมาในสมัยพันศรีอวิศ อยู่เข้ม เคนทาง ไปรบเชียงตุง หรือ อาจเป็นการกวาดต้อนผู้คนลงมาจากสิบสองปันนา ในสมัยน้องของ พระเจ้ากาวิละ มาครั้งแรกรั้งรกรากอยู่ที่วัดเชียงรุ่ง ต.หายยา (ปัจจุบันร้างมาหลาย สิบปีแล้ว) และต่อมาก็ถูกส่งมาเลี้ยงช้างที่แม่สาบ มาถูกตัดขาตอนที่ ไม่ได้ติดต่อกับคน ภายนอก "

นายน้อยคำอ้าย ชะมะโน อายุ 68 ปี ไล่เล่าว่า "บ้านเดิมอยู่ บ้านช้า หลังเชียงตุง พระยามังรายกวาดต้อนลงมา คาดว่าประมาณปี พ.ศ. 2355 เพราะ ดูจากอายุของปีธรรมของวัดที่จาร ที่บ้านแม่สาบ ในธรรมเขียนว่า จ.ศ. 1174 คงมา อยู่ที่นี้ก่อนปีธรรมไม่กี่ปี"

จะเห็นได้ว่า เรื่องราวการตั้งถิ่นฐานของไหลคือบ้านแม่สาบนี้ คงเป็นแค่เพียง การสันนิษฐาน เพราะข้อมูลทั้งหมดก็ ได้มาจากคำบอกเล่าของคนเฒ่าคนแก่ทั้งสิ้น

อุณนุณ พุทธิโส อายุ 81 ปี วิชากรคนหนึ่ง

PAYAP